

WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO (WSDZ)

opracowany na potrzeby Zespołu Szkół Gastronomicznych im. prof.
Eugeniusza Pijanowskiego w Warszawie

*„Sposobem na podejmowanie lepszych decyzji
jest podejmowanie ich częściej!”
Anthony Robbins*

Wstęp

Zespół Szkół Gastronomicznych im. prof. Eugeniusza Pijanowskiego w Warszawie jest szkołą ponadpodstawową, w której funkcjonują klasy Technikum Gastronomiczno-Hotelarskiego nr 1 oraz Branżowej Szkoły Gastronomicznej I stopnia.

Uczniowie Zespołu Szkół Gastronomicznych im. prof. Eugeniusza Pijanowskiego w Warszawie, pomimo wybranej w szkole podstawowej/gimnazjum drogi rozwoju zawodowego, stają przed kolejnymi wyborami. Nader często zdarza się, iż po rozpoczęciu nauki w szkole, uczeń z różnych powodów jest nieusatysfakcjonowany z dokonanego wyboru edukacyjnego i zawodowego. Wymagają oni szerokiego dostępu do informacji zawodowej oraz profesjonalnej pomocy doradcy zawodowego. Podejmowane są decyzje o zmianie miejsca odbywania praktyki i podpisywana jest nowa umowa z kolejnym Pracodawcą. Nierzadko zdarza się, że u ucznia stwierdza się przyczyny zdrowotne uniemożliwiające dalsze kształcenie się w danym zawodzie lub/i u Pracodawcy.

W takiej sytuacji uczeń otrzymuje wsparcie ze strony Szkoły w zmianie miejsca odbywania zajęć z praktycznej nauki zawodu, w ostateczności - zmiany zawodu.

Uczniowie miewają również trudności edukacyjne, nie uzyskują satysfakcjonujących wyników w nauce oraz stwierdzają, że wybrany zawód z jakichś powodów im nie odpowiada (dzieje się tak także w trakcie odbywania praktyki zawodowej). Zdarzają się także przypadki przejścia do innej szkoły/placówki. Duża część uczniów to osoby ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Są to powody do wtórnego dokonania wyboru zawodowego i to w dużo trudniejszej sytuacji „ponownego startu zawodowego”. Taki wtórny start może być bardzo utrudniony z wielu powodów.

Utrudnieniami mogą być także: stale zmieniający się rynek pracy i jego bardzo turbulentnie zmieniające się warunki zatrudnienia oraz zmiany w samej formule zatrudniania nowych osób. Mamy bowiem do czynienia w Polsce z bezrobociem, koniecznością wielokrotnej zmiany zawodu i miejsca pracy oraz uzupełniania posiadanych kwalifikacji. Równocześnie wskazuje się, iż w niektórych miejscach czy zawodach jest to także „rynek pracownika” - występuje niedobór pracowników w danym zawodzie i/lub na danym terenie. Wymuszać to może mobilność zawodową, o ile przygotujemy uczniów do takiej ewentualności. Jednocześnie rynek pracy stawia coraz wyższe wymagania w zakresie kompetencji personalnych i społecznych (co znajduje także swoje odzwierciedlenie w zmianach przepisów prawa),

a zmieniające się kierunki działalności gospodarczej powodują powstawanie nowych, dotychczas nieistniejących, zawodów. Są to zarówno zagrożenia, jak i szanse dla młodych osób, wchodzących na rynek pracy. Z tego między innymi powodu tak ważne staje się wyposażenie uczniów w umiejętności podejmowania decyzji dotyczących kariery zawodowej, które decydują o całej drodze życiowej jednostki. Jednocześnie, jak wcześniej wspomniano, pomimo wyboru drogi zawodowej, niejednokrotnie okazuje się, że dokonany wybór jest niewłaściwy i powinien (a niekiedy wręcz musi) być zmieniony.

Dodatkowo obecnie zauważalny (i opisywany medialnie) jest fakt braku motywacji wewnętrznej uczniów. Zgodnie z wypowiedziami wielu specjalistów, jest to pokolenie które nie zna świata bez technologii, korzysta z internetu, smartfonów i innych atrybutów XXI wieku niemalże od momentu urodzenia, komunikując się głównie przez portale społecznościowe i komunikatory.

Ważnym jest więc stworzenia takiego systemu wspierania uczniów i doradztwa zawodowego, który zapewni uczniom rozwijanie świadomości własnych talentów, predyspozycji i uzdolnień, posiadanych kompetencji i zainteresowań - w aspekcie własnych pragnień i ich realizacji w rzeczywistym życiu.

Po wstępnej diagnozie uczniów, rodziców i nauczycieli oraz instytucji i pracodawców współpracujących ze szkołą, jak również po konsultacjach z doradcą zawodowym - proponuje w obecnym WSDZ, w kolejnych latach nauki systematyczne wdrażanie systemu działania we współpracy z realizatorami Wewnętrzzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego, w oparciu o współdziałanie z Rodzicami oraz Pracodawcami i instytucjami wspierającymi - dadzą ostatecznie oczekiwane rezultaty, wspierające rozwój zawodowy i osobisty naszych uczniów.

System doradztwa ma również za zadanie nauczyć umiejętności aktywnego poszukiwania pracy, podejmowania racjonalnych decyzji oraz uświadomienie konsekwencji dokonywanych wyborów. Ponadto system doradztwa ma wykształcić u uczniów umiejętność radzenia sobie ze zmianami poprzez szybką adaptację oraz wychodzenie naprzeciw nowym sytuacjom i wyzwaniom zawodowym, do uczenia się ustawicznego i ciągłego podnoszenia kompetencji, umiejętności i kwalifikacji. Są to kompetencje, które warunkują utrzymanie „dobrej” pracy i szybszy awans zawodowy oraz rozwijanie się przyszłych pracowników.

I. Podstawy prawne:

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. z dn. 20 lutego 2019 r., poz. 325).

Działania w zakresie doradztwa zawodowego mają na celu wspieranie uczniów w procesie przygotowania ich do świadomego i samodzielnego wyboru kolejnego etapu kształcenia i zawodu, z uwzględnieniem ich zainteresowań, uzdolnień i predyspozycji zawodowych oraz informacji na temat systemu edukacji i rynku pracy.

II. Założenia programu:

WSDZ zakłada, że wybór zawodu nie jest pojedynczym, świadomym aktem decyzyjnym, ale procesem rozwojowym i stanowi sekwencję decyzji podejmowanych na przestrzeni wielu lat życia.

Preferencje zawodowe wywodzą się z doświadczeń dzieciństwa i rozwijają się wraz z upływem czasu. Na wybór zawodu wpływają głównie wartości, czynniki emocjonalne, rodzaj i poziom wykształcenia oraz wpływ środowiska. Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego obejmuje indywidualną i grupową pracę z uczniami, rodzicami i nauczycielami. Założenia WSDZ uwzględniają potrzeby uczniów, rodziców i nauczycieli.

Jego główne założenia to :

- umiejętność poruszania się uczniów po rynku pracy,
- gotowość i elastyczność na zmiany,
- umiejętność wyszukiwania informacji i korzystania z nich,
- przygotowanie uczniów do samodzielnego dalszego rozwoju zawodowego,
- pomoc uczniom w nabywaniu umiejętności społecznych i personalnych,
- pomoc rodzicom w poznawaniu własnego dziecka,
- pomoc rodzicom w zdobywaniu informacji o rodzajach szkół oraz o instytucjach, które udzielają pomocy w planowaniu i podejmowaniu decyzji dotyczących kształcenia i kariery zawodowej,
- pomoc nauczycielom szkoły w realizacji zadań z zakresu doradztwa zawodowego oraz wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu. Pomoc w zdobywaniu materiałów do prowadzenia zajęć z klasą.

III. Cele główne:

- przygotowanie uczniów do wyboru zawodu i ścieżki dalszego kształcenia;
- kształtowanie postaw i umiejętności społecznych ułatwiających funkcjonowanie w szkole i pracy zawodowej;
- opracowanie indywidualnego planu kariery edukacyjnej i zawodowej ucznia;
- rozwinięcie gotowości do doskonalenia się;
- kształtowanie umiejętności społecznych, zdobycie wiedzy o sobie w obszarach: psychologicznym, fizycznym, osobowościowym i intelektualnym;
- poznanie możliwości i potrzeb rynku pracy i ścieżek dalszego kształcenia się;
- przygotowanie ucznia do radzenia sobie w sytuacjach trudnych: bezrobocia, konieczności adaptacji do nowych warunków pracy, migracji zarobkowej;
- przygotowanie rodziców do efektywnego wspierania dzieci w podejmowaniu przez nie decyzji edukacyjnych i zawodowych.

IV. Cele szczegółowe/działania:

Działania z zakresu doradztwa zawodowego adresowane są do uczniów, ich rodziców, nauczycieli, instytucji lokalnych i instytucji wspomagających proces doradczy:

1) działania skierowane do uczniów:

- diagnozowanie predyspozycji zawodowych, analiza preferencji, wspomaganie przy realizacji postawionych celów,
- udostępnianie aktualizowanej bazy i informacji przydatnej dla ucznia o rynku pracy, uczelniach wyższych, zawodach przyszłości,
- zapewnienie możliwości uczestnictwa w spotkaniach z przedstawicielami pracodawców, w Dniach Przedsiębiorczości, w Dniach Kariery, poznawaniu zakładów pracy,
- organizowanie treningów kształtowania umiejętności społecznych, asertywności,
- przygotowywanie dokumentów aplikacyjnych,
- organizowanie zajęć z zakresu prawa pracy,
- udział w warsztatach i wykładach na wyższych uczelniach,
- spotkania z absolwentami,
- projekty edukacyjne,
- wykłady, pogadanki, prezentacje;

2) działania skierowane do nauczycieli:

- udostępnianie materiałów edukacyjnych na temat doradztwa: informatorów, kontaktów do firm (biura karier, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, urzędy pracy),
- przygotowanie nauczycieli do realizacji zadań związanych z kształceniem kompetencji personalno-społecznych,
- pomoc nauczycielom w realizacji tematów związanych z wyborem zawodu na zajęciach edukacyjnych;

3) działania skierowane do rodziców:

- spotkania z rodzicami kandydatów na uczniów szkoły,
- prezentacja zawodów i perspektyw edukacyjnych,
- prezentacja założeń wewnątrzszkolnego doradztwa zawodowego,
- wskazywanie instytucji pomocnych przy wyborze drogi kariery zawodowej ucznia;

4) działania skierowane do instytucji współpracujących ze szkołą:

- stworzenie bazy atrakcyjnych firm i instytucji wspomagających realizację wewnątrzszkolnego doradztwa zawodowego,
- współpraca przy realizacji praktyk zawodowych,
- konkursy, olimpiady, kiermasze pracy.

V. Treści programowe realizowane na obowiązkowych zajęciach z zakresu doradztwa zawodowego

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

1.1 sporządza bilans własnych zasobów na podstawie dokonanej autoanalizy („portfolio”);

1.2 określa obszary do rozwoju edukacyjno-zawodowego i osobistego;

1.3 określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;

- 1.4 rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- 1.5 analizuje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe) w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- 1.6 określa własny system wartości, w tym wartości związanych z pracą i etyką zawodową.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- 2.1 analizuje informacje o zawodach, kwalifikacjach i stanowiskach pracy oraz możliwościach ich uzyskiwania w kontekście wyborów edukacyjno-zawodowych;
- 2.2 analizuje informacje o lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim rynku pracy oraz funkcjonujących na nim zasadach w kontekście wyborów edukacyjno-zawodowych;
- 2.3 porównuje formy zatrudnienia i możliwości funkcjonowania na rynku pracy jako pracownik, pracodawca lub osoba prowadząca działalność gospodarczą oraz analizuje podstawy prawa pracy, w tym rodzaje umów o pracę, sposoby ich rozwiązywania, prawa i obowiązki pracownika;
- 2.4 konfrontuje własne zasoby ze zidentyfikowanymi potrzebami i oczekiwaniami pracodawców oraz wymaganiami rynku pracy;
- 2.5 określa znaczenie i wskazuje możliwości realizacji różnych form aktywizacji zawodowej;
- 2.6 sporządza i aktualizuje dokumenty aplikacyjne zgodnie z wymaganiami pracodawców;
- 2.7 przygotowuje się do zaprezentowania siebie i swoich kompetencji podczas rozmowy kwalifikacyjnej;
- 2.8 charakteryzuje przebieg procesu zakładania własnej działalności gospodarczej oraz instytucje wspomagające zakładanie własnej działalności gospodarczej;
- 2.9 charakteryzuje instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej, w tym instytucje rynku pracy.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- 3.1 korzysta ze źródeł informacji dotyczących dalszego kształcenia formalnego, poza formalnego i nieformalnego;
- 3.2 określa korzyści wynikające z uczenia się przez całe życie w rozwoju osobistym i zawodowym;
- 3.3 analizuje możliwości uzupełniania, poszerzania i uzyskiwania kwalifikacji zawodowych w ramach krajowego i europejskiego systemu kwalifikacji;
- 3.4 wskazuje możliwości kontynuowania nauki.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

- 4.1 ustala swoje cele, zadania i działania w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- 4.2 sporządza indywidualny plan działania - planuje różne warianty ścieżek edukacyjno-zawodowych na podstawie bilansu własnych zasobów i wartości oraz informacji na temat rynku edukacji i rynku pracy, przewidując skutki własnych decyzji;

4.3 dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej zgodnie z posiadanymi zasobami i określonymi celami zawodowymi.

VI. Metody i techniki pracy

metody pracy indywidualnej:

- doradztwo indywidualne

metody pracy z grupą:

- lekcje tematyczne,
- godziny wychowawcze,
- konkursy,
- działania wolontariatu,
- koła zainteresowań,
- zajęcia warsztatowe,
- wycieczki do zakładów pracy,
- udział uczniów w projektach edukacyjnych.

VII. Osoby odpowiedzialne za realizację:

- dyrektor i wicedyrektorzy,
- doradcy zawodowi oraz koordynator ds. doradztwa zawodowego,
- nauczyciele przedmiotów,
- wychowawcy oddziałów,
- pedagodzy szkolni,
- psycholog szkolny,
- nauczyciele bibliotekarze,
- pracodawcy,
- osoby i instytucje współpracujące ze szkołą.

VIII. Współpraca

Sojusznikami szkoły w realizacji Wewnętrzny Systemu Doradztwa Zawodowego są:

- Poradnie psychologiczno-pedagogiczne (PPP);
- WCIES (Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń);
- Miejski Urząd Pracy, Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej oraz Obserwatorium Rynku Pracy;
- Stowarzyszenia branżowe;
- Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży, Młodzieżowe Biuro Pracy;
- pracodawcy (obiekty hotelowe i gastronomiczne);
- Ośrodek Rozwoju Edukacji (ORE);
- Stowarzyszenie Doradców Szkolnych i Zawodowych RP;
- organizacje pozarządowe;
- absolwenci szkoły.

IX. Spodziewane efekty wynikające z działań w ramach wewnętrznego systemu doradztwa zawodowego:

- zwiększanie samoświadomości uczniów - poznanie swoich możliwości, mocnych i słabych stron, cech osobowości, zainteresowań;
- racjonalne plany dotyczące wyboru dalszej drogi kształcenia i zawodu uwzględniające własne możliwości i ograniczenia, ten wybór ma być przemyślany i odpowiedzialny;
- zdobycie wiedzy na temat możliwości dalszego kształcenia - informacje kierunkach studiów, rekrutacji na wyższe uczelnie, rynku pracy;
- poprawa w zakresie umiejętności interpersonalnych;
- zapobieganie niepowodzeniom szkolnym i zwiększanie motywacji do nauki (zwłaszcza przedmiotów zgodnych z planami edukacyjnymi);
- przygotowanie rodziców do skutecznego wspierania młodzieży w ich wyborach edukacyjnych.

X. Monitorowanie i ewaluacja:

Ewaluacja Wewnętrznej Systemu Doradztwa Zawodowego (WSDZ) jest kluczowym elementem monitorowania efektywności realizacji programu doradztwa zawodowego. Jej celem jest ocena, czy założone cele programowe zostały osiągnięte, a także identyfikacja obszarów wymagających poprawy. Na podstawie wyników ewaluacji przygotowany będzie raport zawierający wnioski dotyczące mocnych stron WSDZ oraz obszarów wymagających modyfikacji. Rekomendacje powinny wskazywać konkretne zmiany lub działania, które warto podjąć, aby zwiększyć efektywność programu w przyszłości. Ewaluacja jest kluczowa, aby WSDZ był elastyczny i dostosowywał się do zmieniających się potrzeb uczniów oraz rynku pracy.